

Ελευθερία Λόγου και Διαδίκτυο

ΤΑΚΗΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ

Το θέμα της σχέσης της ελευθερίας του λόγου με το διαδίκτυο επανήλθε στην επικαιρότητα με δύο πολύ πρόσφατα γεγονότα.

Το πρώτο ήταν οι μικρό-εκδηλώσεις ανά τον κόσμο, εκτός από κάποιες σημαντικότερες διαδηλώσεις στις Αγγλοσαξονικές χώρες, των γνωστών ως «Ανωνύμων» με τη μάσκα του Guy Fawkes. Το νέο στοιχείο βέβαια σε αυτούς δεν είναι τα σαφώς ρεφορμιστικά αιτήματά τους (παρά την επαναστατική ρητορική και συνθήματα) που δεν έχουν καμιά σχέση με επαναστατικό πρόταγμα και στρατηγική, αλλά είναι απλώς αιτήματα για βελτιώσεις του συστήματος, δηλαδή για λιγότερη διαφθορά στον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα, περισσότερη διαφάνεια κλπ — θέσεις που βρίσκει κάποιος και στις εκθέσεις της Παγκόσμιας Τράπεζας και του ΔΝΤ! Το νέο στοιχείο επομένως με τους Ανωνύμους είναι το μέσο που χρησιμοποιούν για να περάσουν το μήνυμά τους, δηλαδή το διαδίκτυο. Παρόλα αυτά, στο Λονδίνο, όπου έγινε προ ημερών ίσως η μεγαλύτερη διαδήλωσή τους παγκοσμίως, τα μέλη τους καυχιόντουσαν ότι «το διαδίκτυο έχει την δύναμη να ρίχνει καθεστώτα....Ανήκει στον καθένα....όλοι μας έχουμε φωνή τώρα, και τα 7 δισεκατομμύρια.... Είμαστε όλοι ίσοι».¹ Στην πραγματικότητα, υπάρχουν ακόμη και «αναρχικοί» οι οποίοι δηλώνουν ότι «Το Διαδίκτυο είναι μια μορφή εικονικής άμεσης δημοκρατίας που δίνει τη δυνατότητα στις κυριαρχούμενες ομάδες να αντιδράσουν απέναντι στις κυρίαρχες.»² Και αυτό, όταν έγκυρες μελέτες αναρχικών έχουν ξεκάθαρα δείξει στο παρελθόν τον πολύ επικίνδυνο ρόλο του διαδικτύου σχετικά με την πραγματική δημοκρατία.³

Το δεύτερο ήταν οι μεγάλες διαστάσεις που έχει πάρει τελευταία το θέμα της ανώνυμης λασπολογίας σε χώρες που θέλουν ακόμη να τηρούν τουλάχιστον τα προσχήματα μιας αντιπροσωπευτικής «δημοκρατίας». Στην Βρετανία, ιδιαίτερα, έχει κορυφωθεί η αγανάκτηση του κοινού για τους ανώνυμους λασπολόγους στο διαδίκτυο που συκοφαντούν, βρίζουν και χρησιμοποιούν προσωπικά δεδομένα και παραποιημένες φωτογραφίες —είτε στρέφονται γενικά εναντίον άλλων χρηστών, είτε ειδικά ενάντια σε ανθρώπους που κρύβονται πίσω από κουκούλες για να εκφράσουν τις απόψεις τους.⁴ Το αποτέλεσμα της γενικής κατακραυγής ήταν να αναγκαστούν οι ελίτ (που κάθε άλλο παρά εχθρικές είναι στο διαδίκτυο όταν τους εξυπηρετεί!) να πάρουν μέτρα για την προστασία των θυμάτων της λασπολογίας, φθάνοντας στον τετραπλασιασμό των σχετικών ποινών. Όπως τονίστηκε τότε από τους εισηγητές της σχετικής νομοθεσίας, «κανένας δεν θα επέτρεπε παρόμοιες δηλητηριώδεις επιθέσεις σε μια διαπροσωπική σχέση, επομένως δεν πρέπει να υπάρχει θέση γι' αυτές ούτε στα κοινωνικά μίντια».⁵ Πράγμα που ανάγκασε ακόμη και τον σαφώς φιλικά διακείμενο στα κοινωνικά μίντια δημοσιογράφο του BBC να σχολιάσει ότι «για οποιονδήποτε πίστευε ότι το διαδίκτυο και τα κοινωνικά μίντια θα οδηγούσαν σε μια νέα εποχή ελεύθερης έκφρασης και ανοικτού διαλόγου αυτή είναι μια θλιβερή στιγμή».⁶

Και όσον αφορά στους ισχυρισμούς των «Ανώνυμων» κ.λπ., για τη δύναμη του ίντερνετ, εύκολα μπορεί ναδειχθεί ότι ελάχιστη σχέση έχουν με την πραγματικότητα. Δεν γνωρίζω κανένα

καθεστώς υποστηριζόμενο από την Υπερεθνική Ελίτ που διαχειρίζεται τη ΝΔΤ, το οποίο να έπεσε χάρη στο διαδίκτυο, ακόμη και όταν κατεβήκαν στους δρόμους εκατοντάδες χιλιάδων «αγανακτισμένοι» και «καταληψίες» που είχαν κινητοποιηθεί κυρίως από το διαδίκτυο (βλ. Ισπανία, Ελλάδα, ΗΠΑ, Βρετανία κ.λπ.). Στην πραγματικότητα, τα μόνα καθεστώτα, όπου το διαδίκτυο έπαιξε πράγματι σημαντικό ρόλο για τη πτώση τους, ήταν όσα είχε προδιαγράψει η ίδια η Υπερεθνική Ελίτ (Υ/Ε) να ανατρέψει μέσα από βελούδινες «επαναστάσεις» (Αραβική «Άνοιξη»,⁷ Ανατολική Ευρώπη⁸ κ.ο.κ.)!

Ακόμη, οι ισχυρισμοί για τη σχέση του ίντερνέτ με την πραγματική δημοκρατία και την ισότητα είναι εντελώς άσχετοι με τη πραγματικότητα, αν όχι αποπροσανατολιστικοί. Στην πραγματικότητα, η πραγματική δημοκρατία με την κλασική έννοια της άμεσης δημοκρατίας δεν έχει καμία σχέση με ατομικές ελευθερίες ή με το διαδίκτυο που αναφέρονται στην φιλελεύθερη ή την αντιπροσωπευτική «δημοκρατία». Άλλωστε, είναι αυτό ακριβώς το είδος «δημοκρατίας» και η σχετική ιδεολογία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που συνιστούν την βάση της ιδεολογίας της παγκοσμιοποίησης και είναι πασίγνωστο ότι ήταν ακριβώς για την δήθεν προστασία αυτών των δικαιωμάτων που η Υπερεθνική Ελίτ έκανε σειρά πολέμων (Γιουγκοσλαβία, Ιράκ, Λιβύη) και ενθάρρυνε άλλες τόσες πραγματικές σφαγές, από την Συρία μέχρι την Ουκρανία. Η πραγματική δημοκρατία προϋποθέτει «πρόσωπο με πρόσωπο» συνελεύσεις, όπου είναι μόνο μέσα απο πραγματικές συζητήσεις μεταξύ ενεργών πολιτών (και οπωσδήποτε όχι απλώς μεταξύ των «ειδικών» στα πάνελ κλπ), που η συλλογική πολιτική βούληση μπορεί πραγματικά να εκφραστεί.⁹ Με αυτήν την έννοια, η διαδικτυακή δημοκρατία, όπως προσπάθησα να δείξω αλλού,¹⁰ είναι μια σαφής διαστρέβλωση της άμεσης δημοκρατίας:

«Σε αυτήν την χρονική περίοδο εικονικής πραγματικότητας που ζούμε, ήταν αναπόφευκτο ότι η κυρίαρχη σοσιαλφιλελεύθερη ιδεολογία θα εξευτέλιζε ακόμη και την θεμελιώδη έννοια της δημοκρατίας. Έτσι, έκτος από τα άλλα είδη απατηλής «δημοκρατίας» (αντιπροσωπευτική δημοκρατία, ριζοσπαστική δημοκρατία κ.λπ.) τώρα έχουμε ανακαλύψει την εικονική «δημοκρατία» του διαδικτύου, που εξυμνείται από πασίγνωστους φιλελεύθερους συγγραφείς και μπλογκερς, σε αγαστή σύμπνοια με την ρεφορμιστική «Αριστερά». Όλοι αυτοί εκθειάζουν μπλογκς και το διαδίκτυο γενικά, ως την “μεγαλύτερη δημοκρατική κατάκτηση στην Ιστορία”, η οποία οδηγεί σε έναν πραγματικό εκδημοκρατισμό των ΜΜΕ “από τα κάτω”, δεδομένου ότι κάθε άτομο μπορεί τώρα να γίνει εκδότης/εκδότρια. Αξίζει να σημειωθεί ότι αυτή η μυθολογία είναι πλήρως συμβατή με την σημερινή σοσιαλφιλελεύθερη ιδεολογία των “δικαιωμάτων” η οποία, βεβαίως, δεν έχει καμία σχέση με τον κοινωνικό αυτό-προσδιορισμό, την ατομική και συλλογική αυτονομία, και την πραγματική δημοκρατία.»

Δεν ήταν, επομένως, εκπληκτικό ότι, το περιοδικό Time, ένα πασίγνωστο φερέφωνο του Αμερικανικού κατεστημένου, κήρυξε πριν μερικά χρόνια τον ανώνυμο χρήστη του διαδικτύου ως το “πρόσωπο του έτους”, ενώ, το 2007, η Υπερεθνική Ελίτ, η οποία είχε συγκεντρωθεί για την ετήσια άτυπη συνεδρίαση στο Davos, εγκωμίασε ενθουσιωδώς την διαδικτυακή “δημοκρατία”!¹¹

Επιπρόσθετα, δεν μπορεί βέβαια να εκτιμηθεί η πραγματική σημασία του διαδικτύου χωρίς να ληφθούν υπόψη τα εγγενή προβλήματα του. Κατ’αρχάς, είναι γνωστό ότι, ακόμη και σήμερα, μόνο μία μειοψηφία του παγκόσμιου πληθυσμού (λιγότερο από 40%) θεωρούνται χρήστες του διαδικτύου, και οι περισσότεροι από αυτούς (77%) είναι συγκεντρωμένοι στον “ανεπτυγμένο κόσμο”, όπου ζει η μειοψηφία του παγκόσμιου πληθυσμού, ενώ ακόμη λιγότεροι από αυτούς (κάτω από 10%) έχουν πάγια σύνδεση ευρείας ζώνης (broadband).¹² Ακόμη πιο σημαντικό, αυτό δεν είναι ένα προσωρινό πρόβλημα που απλά θα λυθεί με τη πάροδο του χρόνου, παρά την πρόσφατη σημαντική αύξηση του αριθμού των χρηστών. Είναι ένα “συστημικό” πρόβλημα που σχετίζεται άμεσα με την φτώχεια και την οικονομική και κοινωνική ανισότητα, φαινόμενα τα

οποία είναι ενδογενή στο σύστημα της οικονομίας της αγοράς και της αντιπροσωπευτικής “δημοκρατίας”. Έτσι, οικονομική ανισότητα και φτώχεια συνεπάγονται ότι δισεκατομμύρια ανθρώπων στον πλανήτη δεν έχουν την οικονομική δυνατότητα για τη δαπάνη της απαιτούμενης υποδομής, καθώς και των εξόδων σύνδεσης με το διαδίκτυο. Ακόμη, υπάρχει η εξίσου σημαντική κοινωνική ανισότητα, δηλαδή, οι διάφοροι κοινωνικοί παράγοντες που αποτρέπουν μεγάλα τμήματα του πληθυσμού από το διαδίκτυο (πολιτισμικοί παράγοντες, παιδεία, κ.λπ.). Η συνέπεια είναι ότι ένας ακόμη κοινωνικός αποκλεισμός έχει προστεθεί στους ήδη υπάρχοντες : “ο ψηφιακός αποκλεισμός”!

Ένας συχνά επαναλαμβανόμενος μύθος για τον δήθεν εκδημοκρατισμό των ΜΜΕ στον οποίο οδηγεί το διαδίκτυο, είναι ότι τα μπλογκς έχουν καταργήσει την διάκριση μεταξύ παραγωγών και καταναλωτών της πληροφόρησης, έτσι ώστε, σήμερα, να μπορούμε όλοι να είμαστε παραγωγοί. Εντούτοις, αυτό είναι ένα άλλο θεωρητικό δικαίωμα και όχι μια πραγματικότητα στο σημερινό σύστημα. Σήμερα, υπάρχουν δεκάδες εκατομμύρια μπλογκς σε όλον τον κόσμο, αλλά, στην πραγματικότητα, τα περισσότερα από αυτά είτε είναι ανενεργά ή δεν ανανεώνονται τακτικά. Παρομοίως, υπάρχουν εκατομμύρια ιστοσελίδες, αλλά στην πραγματικότητα, λίγες συγκεντρώνουν ένα σημαντικό αριθμό επισκεπτών – όπως επίσης συμβαίνει με τα μπλογκς. Ο λόγος, βεβαίως, δεν είναι ότι αυτές είναι οι μόνες πραγματικά ενδιαφέρουσες διαδικτυακές σελίδες, όπως ισχυρίζεται η παραπλανητική σοσιαλφιλελεύθερη ανταγωνιστική ιδεολογία, αλλά ότι ο σχεδιασμός και κυρίως η συνεχής ανανέωση μιας διαδικτυακής σελίδας – που είναι απαραίτητο στοιχείο για τη προσέλκυση πολλών επισκεπτών – απαιτούν όχι απλώς κάποια σημαντική δαπάνη, αλλά, πάνω απ’ όλα, σημαντικό διαθέσιμο χρόνο, ο οποίος, βεβαίως, στην σημερινή κοινωνία, επίσης μεταφράζεται σε χρήμα. Μια εκλεπτυσμένη και συνεχώς ανανεώσιμη ιστοσελίδα χρειάζεται είτε ομάδες διαχειριστών πλήρους απασχόλησης που τις διαχειρίζονται, ή bloggers που μπορούν να διαθέσουν τον απαιτούμενο χρόνο (και/ή τα απαραίτητα μετρητά) για να το κάνουν. Με άλλα λόγια, οι παραγωγοί πληροφόρησης είναι στην πραγματικότητα μια πολύ μικρή μειοψηφία, οι οποίοι, γενικώς, όπως ο επισήμανε ο Glenn Reynolds, συγγραφέας του *An Army of Davids*, που διερεύννησε την αριθμητική έκρηξη των διαδικτυακών ειδημόνων, «τείνουν κατά μέσον όρο να είναι σχετικά εύποροι, με καλή εκπαίδευση και, το σπουδαιότερο, εργαζόμενοι». Έτσι, όπως αποκάλυψε η ίδια μελέτη, περισσότεροι από τους μισούς χρήστες του διαδικτύου στην ηπειρωτική Ευρώπη είναι παθητικοί και δεν κάνουν ενεργητικές παρεμβάσεις στο δίκτυο, ενώ ένα επιπρόσθετο 23% ανταποκρίνονται μόνο όταν παρακινούνται γι’ αυτό.¹³

Άλλος ένας μύθος είναι η ελευθερία πρόσβασης στην γνώση που δήθεν εξασφαλίζει η ελεύθερη πρόσβαση στο διαδίκτυο, ενώ άλλοι βλέπουν το διαδίκτυο ως ένα αντί-συστημικό μέσο που θα μπορούσε να ασκήσει πίεση στην εξουσία. Εντούτοις, και οι δύο αυτές λειτουργίες είναι, επίσης, απατηλές. Η πρώτη υπονομεύεται καθοριστικά από την ανωνυμία του μέσου. Η πληροφορία που παρέχεται ανώνυμα είναι συχνά αναξιόπιστη ή ακόμη και ύποπτη, όπως έχει συχνά δειχθεί στην περίπτωση της δωρεάν ηλεκτρονικής εγκυκλοπαίδειας Wikipedia, η οποία, παρά το γεγονός ότι παρέχει εύκολη πρόσβαση σε (γενικά) χρήσιμη πληροφόρηση, εντούτοις, παρεμβάσεις από κρατικές και μυστικές υπηρεσίες έχουν γίνει επανειλημμένα σε λήμματα πολιτικού και κοινωνικο-οικονομικού περιεχομένου, με φανερό στόχο την διαστρέβλωση των γεγονότων.¹⁴

Επίσης, όσον αφορά την λειτουργία του διαδικτύου ως αντί-συστημικού μέσου, (με την έννοια ότι επιτρέπει κριτική στους εξουσιαστές – κάτι που υποθετικά δικαιολογεί την ανωνυμία) στην πραγματικότητα, όπως έχει επανειλημμένα δειχθεί, η ανωνυμία συχνά χρησιμοποιείται από διάφορους λασπολόγους και συκοφάντες (και συχνά και από μέλη κρατικών ή μυστικών υπηρεσιών) για τη δυσφήμιση “επωνύμων” αναλυτών, (δηλαδή, συγγραφέων που χρησιμοποιούν τα πραγματικά τους ονόματα), ακόμη και όταν ανήκουν στην αντί-συστημική Αριστερά !

Όμως, εάν η διαδικτυακή ανωνυμία είναι πράγματι αναγκαία στη κριτική της εξουσίας— και με αυτή την έννοια αποτελεί μορφή άσκησης ελευθερίας— τότε, όπως κάθε πραγματική ελευθερία, ή θα είναι αυτοπειθαρχούμενη ή δεν είναι ελευθερία. Ο μεγαλύτερος κίνδυνος άλλωστε που αντιμετώπιζε, ιστορικά, η άμεση δημοκρατία ήταν ακριβώς η έλλειψη αυτοπειθαρχίας, που προϋποθέτει υψηλό επίπεδο συνειδητοποίησης των πολιτών. Η μη δημοσίευση, για παράδειγμα, συκοφαντικών ή υβριστικών σχολίων, καθώς και ατεκμηρίωτων καταγγελιών και χαρακτηρισμών, θα έπρεπε να είναι αυτονόητη προϋπόθεση για την χρήση της ανωνυμίας. Ακόμη μάλιστα περισσότερο εάν παρόμοια λασπολογικά σχόλια και χαρακτηρισμοί στρέφονται όχι κατά οργάνων της εξουσίας, αλλά κατά ανθρώπων που έχουν δείξει απόλυτη συνέπεια στον αγώνα κατά της εξουσίας, οπότε βέβαια η ανωνυμία δεν χρησιμοποιείται πια σαν μέσο προστασίας κατά της εξουσίας, αλλά σαν μέσο προστασίας της ίδιας της εξουσίας και των οργάνων της κατά των εχθρών της! Στην περίπτωση όμως αυτή, μιλούμε για πολιτική λασπολογία που δεν έχει καμιά σχέση με την ελευθερία του λόγου, αλλά, αντίθετα, με την ελευθερία που χρειάζονται οι επαγγελματίες του είδους για να κάνουν άνετα τη δουλειά τους. Είναι άλλωστε γνωστό ότι οι διάφοροι Μπαρόζοι που μας κυβερνούν με το αζημίωτο (ο τελευταίος μάλιστα μόλις συνταξιοδοτήθηκε με 125.000 Ευρώ σύνταξη για τις υπηρεσίες του στις ελίτ!) διέθεσαν 3 εκ. Ευρώ από τα χρήματα των Ευρωπαίων φορολογούμενων, για να πληρωθεί ένας στρατός από ανώνυμα «τρολλς» με αποστολή να επεμβαίνουν σε διαδικτυακά φόρα και να υπονομεύουν κάθε «επικίνδυνη» συζήτηση που θα έθετε θέμα εξόδου από την ΕΕ στη διάρκεια της προεκλογικής εκστρατείας για την Ευρωβουλή —χωρίς βέβαια να καταφέρουν να σταματήσουν το λαϊκό τσουνάμι για εθνική κυριαρχία, ενάντια στην ΕΕ!¹⁵

Τα παραπάνω δεν σημαίνουν, βέβαια, ότι το διαδίκτυο δεν έχει και σημαντικές θετικές διαστάσεις. Πράγματι, εκεί μπορούν να δημοσιευθούν και αντισυστημικές απόψεις που θα αποκλειόντουσαν από τα κλασικά μίντια. Αλλά, εκεί ελλοχεύει άλλη μια παγίδα, εφόσον το ίδιο το διαδίκτυο το ελέγχουν τελικά οι ελίτ της Υ/Ε, μέσω των πολυεθνικών (Google, Facebook κ.λπ.), οι οποίες έχουν τον τελικό λόγο για το τι και πώς περνά στο διαδίκτυο. Και είναι γνωστά τα παραδείγματα αποκλεισμού χρηστών, ακόμη και ιστοσελίδων (π.χ. η ιστοσελίδα στο Facebook ενός σύγχρονου Αριστοφάνη, του Χάρρυ Κλυνν) όταν αρχίζει να γίνεται επικίνδυνη για τις ελίτ η απήχησή τους!

Ακόμη, το διαδίκτυο παίζει σημαντικό ρόλο σε κινητοποιήσεις, όπου η ανωνυμία, σαν μέσο προστασίας από την εξουσία, είναι αναγκαία. Οι σημαντικές κινητοποιήσεις και καταλήψεις φοιτητών και μαθητών θα ήταν για παράδειγμα αδύνατες αν εξαρτιόντουσαν από τους Νόμους της κάθε Χούντας (κοινοβουλευτικής ή μη) και τους φανατικούς εκτελεστές τους σε Φορτσάκηδες και σύγχρονους Κόλλιες ...

Στη χώρα μας, παρόλο που όπως θα δείξω εν συντομία τα θύματα παρόμοιας λασπολογίας είναι ίσως τα πιο απροστάτευτα στην Ευρώπη, διάφοροι «ειδικοί» χαζολογούν για απλά «τρολαρίσματα», μη καταλαβαίνοντας τη σημασία της ιντερνετικής ζούγκλας κάτω από τα πόδια τους, ή προσποιούμενοι ότι δεν τη βλέπουν δήθεν για χάρη της ανύπαρκτης (ιδιαίτερα στο Ελληνικό προτεκτοράτο) ...ελευθερίας του Λόγου! Αυτήν άλλωστε επικαλούνται οι ίδιοι οι λασπολόγοι για να καλύπτουν την άθλια δραστηριότητα τους, κατά κανόνα μάλιστα στην Ελλάδα με την ένοχη (αν όχι και συνένοχη) σιωπή της «Αριστεράς», ιδιαίτερα μάλιστα αν τυχαίνει οι λασπολογούμενοι να την επικρίνουν —πάντα βέβαια για χάρη δήθεν της προστασίας της Ελευθερίας του Λόγου!¹⁶ ...

Παράλληλα, αυτοί που διαφεντεύουν το προτεκτοράτο μας έχουν εξασφαλίσει την πλήρη ατιμωρησία των επιδιδόμενων σε πολιτική λασπολογία οργάνων τους. Ενδεικτικά: η εξύβριση, ακόμη και μέσω διαδικτύου, έχει ουσιαστικά αποποινοικοποιηθεί, εφόσον με πρόσφατη

νομοθετική αλλαγή παραγράφεται μέσα σε ένα χρόνο. Δηλαδή, πολύ πριν — με τους ρυθμούς της Ελληνικής δικαιοσύνης — φθάσει η υπόθεση στο ακροατήριο! Ακόμη, εάν ο λασπολογούμενος καταφύγει στην υπηρεσία δίωξης ηλεκτρονικού εγκλήματος για τον εντοπισμό του κουκουλοφόρου, ώστε να ασκηθεί δίωξη, μπορεί να περάσουν και δύο χρόνια και να μην τον έχουν εντοπίσει, με αποτέλεσμα να πάει η υπόθεση στο αρχείο (όπως γνωρίζω από προσωπική εμπειρία με κουκουλοφόρο που με λασπολογεί για τρία χρόνια). Και το κερασάκι: αν ο λασπολογούμενος ζητήσει να ληφθούν ασφαλιστικά μέτρα για να σταματήσει άμεσα η λασπολογία, το δικαστήριο πιθανότατα θα αποφανθεί ότι δεν υπάρχει τίποτα επείγον που να τα δικαιολογεί και θα του συστήσει να κάνει τακτική αγωγή ή μήνυση. Δηλαδή, να περιμένει άλλα 1-2 χρόνια για να εκδικασθούν, ενώ στο μεταξύ θα συνεχίζεται ανενόχλητη η λασπολογία! Γεγονός, φυσικά, που στην περίπτωση που η λασπολογία είναι πολιτικού χαρακτήρα, όπως συνήθως στην Ελλάδα, αναιρεί και τα όποια σημαντικά πλεονεκτήματα της διαδικτυακής ελευθερίας του λόγου...

Συμπερασματικά, το ίδιο το διαδίκτυο (όπως και κάθε τεχνολογία γενικότερα), δεν είναι από τη φύση του ούτε 'ουδέτερο' (σε σχέση με τη λογική και τη δυναμική της οικονομίας της αγοράς και της αντιπροσωπευτικής «δημοκρατίας» στο πλαίσιο των οποίων δημιουργήθηκε), ούτε 'αυτόνομο' (αφού εκφράζει συγκεκριμένες εξουσιαστικές σχέσεις και το κυρίαρχο κοινωνικό παράδειγμα), και επομένως ούτε δημοκρατικό. Δεν είναι δηλαδή απλά ένα «μέσο» που το χρησιμοποιεί ο καθένας όπως θέλει, δεδομένου ότι υπάρχουν εγγενείς περιορισμοί σε αυτό που εκφράζουν συγκεκριμένες συστημικές αξίες. Η διαδικασία που καθορίζει κάθε φορά την χρησιμοποιούμενη τεχνολογία καθορίζεται αποφασιστικά από τις εξουσιαστικές δομές που συνεπάγεται το υπάρχον θεσμικό πλαίσιο και το αντίστοιχο κυρίαρχο κοινωνικό παράδειγμα. Το ίδιο αποτελεί μύθο η ελεύθερη ροή πληροφοριών που δήθεν εξασφαλίζει. Αυτά άλλωστε είναι θέματα που έχουν συζητηθεί από καιρό στη σχετική φιλολογία¹⁷ και μόνο ημιμαθείς χρήστες του διαδικτύου, (όπως οι ίδιοι οι λασπολόγοι!), υποστηρίζουν το αντίθετο.

Επομένως έχει καθοριστική σημασία ο καθορισμός κάποιων κανόνων γενικής αποδοχής όσον αφορά τη λειτουργία του διαδικτύου, (όσο βέβαια αυτό είναι δυνατό στο υπάρχον θεσμικό πλαίσιο), ώστε να περιορίζονται τα παραπάνω φαινόμενα που μπορεί να έχουν σημαντικές αρνητικές κοινωνικές συνέπειες. Στη περίπτωση που αυτό είναι αδύνατο, τότε είναι αναγκαία η θέσπιση κοινωνικών ελέγχων για την αυτοπροστασία της κοινωνίας από τη λειτουργία του, όπως ιστορικά έγινε αναγκαία η θέσπιση κοινωνικών ελέγχων για την αυτοπροστασία της κοινωνίας από την αγορά. Και αυτό, γιατί το διαδίκτυο, όπως και η πλήρως ανταγωνιστική αγορά (δεν μιλώ βέβαια για τα μονοπώλια κλπ) δεν μπορούν να εξασφαλίσουν ισότητα μεταξύ όλων των μετεχόντων. Όλοι όμως ξέρουμε ότι ακόμη και στην πλήρως ανταγωνιστική αγορά κάποιοι είναι «περισσότερο ίσοι» από άλλους, εξαιτίας της άνισης κατανομής εισοδήματος και πλούτου. Όμως και στο διαδίκτυο, τόσο το χρήμα όσο και ο διαθέσιμος χρόνος επίσης δεν κατανέμονται ίσα μεταξύ των χρηστών. Όπως λοιπόν η αγορά, χωρίς κάποιους αποτελεσματικούς κοινωνικούς ελέγχους, καταντά η σημερινή ζούγκλα που καθιέρωσε η «απελευθέρωση» των αγορών στη ΝΔΤ της νεοφιλελεύθερης παγκοσμιοποίησης, αντίστοιχα, σήμερα, κάποιες ελίτ και οι «άνθρωποι» τους εκμεταλλεύονται την αφέλεια κάποιων χρηστών για να μετατρέψουν το δίκτυο σε ηλεκτρονική ζούγκλα. Δεν διστάζουν μάλιστα να διεκδικούν θρασύδειλα και δικαίωμα στην ανώνυμη ύβρη — πράγμα βέβαια που δεν θα τολμούσαν σε μια κανονική ανθρώπινη σχέση, πρόσωπο-με-πρόσωπο, οπότε θ' αντιμετώπιζαν και τις άμεσες συνέπειες.

Αυτό λοιπόν που διακυβεύεται σήμερα με τον πόλεμο που έχουν εξαπολύσει οι «νεοφιλελεύθεροι του διαδικτύου» (ακριβώς όπως συμβαίνει και με τον πόλεμο των νεοφιλελεύθερων της αγοράς) είναι οι κοινωνικοί έλεγχοι για την αυτο-προστασία της κοινωνίας από την διαδικτυακή ζούγκλα. Ο σκοπός βέβαια της απουσίας κοινωνικού ελέγχου και στις δύο

περιπτώσεις είναι ο ίδιος: να ενισχυθεί η δύναμη των ελίτ στον έλεγχο της δήθεν “ελευθερίας” μας, είτε σαν καταναλωτών, είτε σαν διαδικτυακών χρηστών....

¹ ‘Anonymous to RT: : ‘Internet has power to bring down regimes’, *RT*, 5/11/2014 <http://rt.com/news/202639-anonymous-power-down-regimes/> ; see also ‘Global Million Mask March as it happened’, *RT*, 6/11/2014 <http://on.rt.com/mgbjuk>

² «[Η ελληνική κοινωνία δεν αντέχει την αυτοκριτική](#)», *Ελευθεροτυπία*, 12/10/2014

³ Matt Hern and Stu Chaulk, “[Roadgrading Community Culture: Why the Internet is so dangerous to real democracy](#)”, *DEMOCRACY & NATURE*, vol.6, no.1, (March 2000) pp.111-120. See, also, [Takis Fotopoulos’ reply in the same issue](#), pp. 121-123

⁴ βλ. πχ. Jonathan Brown, “[Laurence Easeman, the activist in Brand row: ‘I was smeared’](#)”, *The Independent*, 24/10/2014; see, also, Suzanne Moore, “Trolling is too high a price for freedom” , *The Guardian*, 7/10/2014

⁵ “[Internet trolls face up to two years in jail under new laws](#)”, *BBC News*, 19/10/2014

⁶ *ibid.*

⁷ Takis Fotopoulos, *Subjugating the Middle East*, (published shortly by Progressive Press, vol I & II

⁸ Takis Fotopoulos, *Ukraine, The Attack on Russia and the Eurasian Union* (December 2014, Progressive Press

⁹ Takis Fotopoulos, [Towards An Inclusive Democracy](#), (Cassell: London, 1997) chs 5-6

¹⁰ βλ. ‘[The virtual “democracy” of the Internet](#)’, *The International Journal of INCLUSIVE DEMOCRACY*, vol.4, no.2, (April 2008).

¹¹ Jackie Ashley, “Beware the powerful when they hail the new democracy”, *The Guardian*, 29/1/2007

¹² *Key ICT Indicators for developed and developing countries and the world*, International Telecommunications Unions (ITU), Geneva, 27 February 2013

¹³ βλ. Bobbie Johnson, “[Ignore bloggers at your peril, say researchers](#)” *The Guardian*, 18/4/2006.

¹⁴ Robert Verkaik, “[Wikipedia and the art of censorship](#)”, *Independent*, 18/08/2007

¹⁵ Bruno Waterfield, “[EU to set up euro-election 'troll patrol' to tackle Eurosceptic surge](#)” *Daily Telegraph*, 3/2/2013

¹⁶ Τάκης Φωτόπουλος, «[Η κρίση, η Αριστερά, η ΕΛΕ και η Διαδικτυακή Λασπολογία](#)», (άρθρο που δεν δημοσιεύθηκε στην Ελευθεροτυπία λόγω της απεργίας, αλλά μόνο στο διαδίκτυο) 21/1/2012

¹⁷ βλ. για ανάλυση της σχετικής φιλολογίας Τ. Fotopoulos, “[Towards a Democratic Conception of Science and Technology](#)”, *Democracy and Nature*, Vol. 4, No. 1, issue 10 (1997), pp.54-86